

In een kantorenwijk in Den Bosch staat een voormalig kantoorpand met 450 Oekraïense vrouwen en kinderen (en een paar mannen) op de vlucht voor het oorlogsgeweld. Fotograaf Isabelle de Groot portretteerde hen daar vanaf het begin, nu ruim een jaar geleden. Twee bewoners, Zinaida en haar dochter Vita, vonden er een veilig onderkomen.

tekst *Els de Grefte*

foto's *Isabelle de Groot*

Slapen tussen achtergelaten kantoor- meubilair

Oekraïense vluchtelingen

Als een bus Zanaida (85) in 2022 met haar dochter

en kleinzoon afzet aan de Hervensebaan 1 in Den Bosch, weet ze dat ze eindelijk veilig is. Maar als ze die eerste weken 's avonds in haar stapelbed ligt, kan ze maar moeilijk wennen aan de stilte. Tussen de spaanplaten wanden van het kantoortje dat nu haar slaap- en woonkamer is, lukt het haar niet de slaap te vatten. Zorgvuldig onderdrukte herinneringen aan een verschrikkelijke reis dringen zich toch aan haar op. Bij ieder geluid staat ze op scherp; een overblijfsel van wekenlang leven tussen bombardementen. Die eerste maanden krijgt ze alleen rust dankzij de slaappillen van een Nederlandse huisarts.

In het voormalige KPN-kantoor zijn sinds april vorig jaar 450 Oekraïense vluchtelingen aangekomen. Zij wonen nu tussen systeemplafonds, donkerblauw tapijt en achtergebleven bureaus en archiefkasten. Fotograaf Isabelle de Groot fotografeert hen al sinds ze hier aankwamen. Ze slapen in stapelbedden en eten er samen in de kantine, waar bij gebrek aan eigen keukens een cateringdienst drie maaltijden per dag verzorgt. Bewoners die het koken te erg missen of toe zijn aan de volgende stap, kunnen worden overgeplaatst naar een van de vijf kleinere locaties, waar de 'Oekraïense Bosschenaren' in groepen van twintig à dertig mensen wonen.

Locatiemanager Natasja van de Wetering herinnert zich nog de eerste bus met Oekraïense vluchtelingen die aankwam: 'Er kwam van alles uit die bus: mannen, vrouwen, kinderen, honden, papegaaien, konijnen.' De opvangplekken in Den Bosch moesten in het voorjaar van 2022 in alle haast worden opgebouwd. 'De eerste registratie van bewoners was een Excelbestandje', vertelt Van de

dit is zanaida

Wetering. Inmiddels is de opvang uit de crisisfase en richt de gemeente zich op meer langdurige opvang. De focus ligt daarbij op de mentale gezondheid van de bewoners. Het pand, aan de rand van een kantorenwijk, heeft voorzieningen als een sportruimte, fietsen en een weggeefwinkeltje. Hoelang de opvang nodig is, hangt af van het verloop van de oorlog in Oekraïne. Inmiddels wonen sommige bewoners al een jaar in het kantoorpand. Het tijdelijke karakter van de noodopvang schuurt daarom soms. De spanningen tussen de ruim vierhonderd huisgenoten lopen soms hoog op. 'Laten we eerlijk zijn, dit is natuurlijk voor niemand een droomwoning. De wandjes zijn dun en veel bewoners hebben stress en zorgen om familieleden thuis', verklaart Van de Wetering. 'Toch lukt het volgens haar goed om de ruzies op te lossen. 'We hebben ook altijd een kamertje vrij om in af te koelen.'

In het pand zijn ook provisorische woonkamers ingericht. Een woonkamer is een vierkante ruimte, met hetzelfde donkerblauwe tapijt en dezelfde grijze kantoorwanden als de rest van het gebouw. Het kantoorpand heeft negen jaar leeggestaan en het voelt alsof de tijd hier sinds de jaren negentig heeft stilgestaan. Een van de vier muren wordt volledig in beslag genomen door een enorme platte

fotobijchrift

televisie, die bewijst dat de tijd hier wel degelijk is verstreken. Twee bruinleren banken staan haaks op elkaar tegen de andere muren. Er staan twee kamerplanten en een tafeltje.

Eind februari 2022 trof de familie van Zanaida voorbereidingen in haar woonplaats Marioepol. Haar dochter Vita (56) deed boodschappen en pinde geld. Haar kleinzoon Konstantin (39) kwam over uit zijn woonplaats Zaporizja en liet daar zijn vrouw en dochter achter. Toen de bombardementen begonnen, dachten de inwoners van Marioepol, inclusief Zanaida en haar familie, dat de situatie tijdelijk zou zijn. Tijdelijk of niet: de situatie was moeilijk leefbaar. Konstantin bleef in het appartement van Vita, op de 12de verdieping van een flatgebouw midden in de vuurlinie. Dagenlang vlogen bommen en raketten over hun hoofd, terwijl de familie probeerde te overleven zonder elektriciteit of stromend water in huis. De aanhoudende ontploffingen hadden ramen en deuren eruit geblazen, waardoor de vrieskou diep het gebouw in trok.

Vita en Zanaida vertellen hun verhaal in de volgepakte kantoorkamer die nu al een jaar hun thuis is. Samen met Konstantin werden ze door een bus voor het pand afgezet en trokken ze in het provisorische kamertje. De stapel

fotobijchrift

'Laten we
eerlijk zijn: dit is
natuurlijk voor
niemand een
droomwoning'

Oekraïense vluchtelingen

fotobijschrift

fotobijschrift

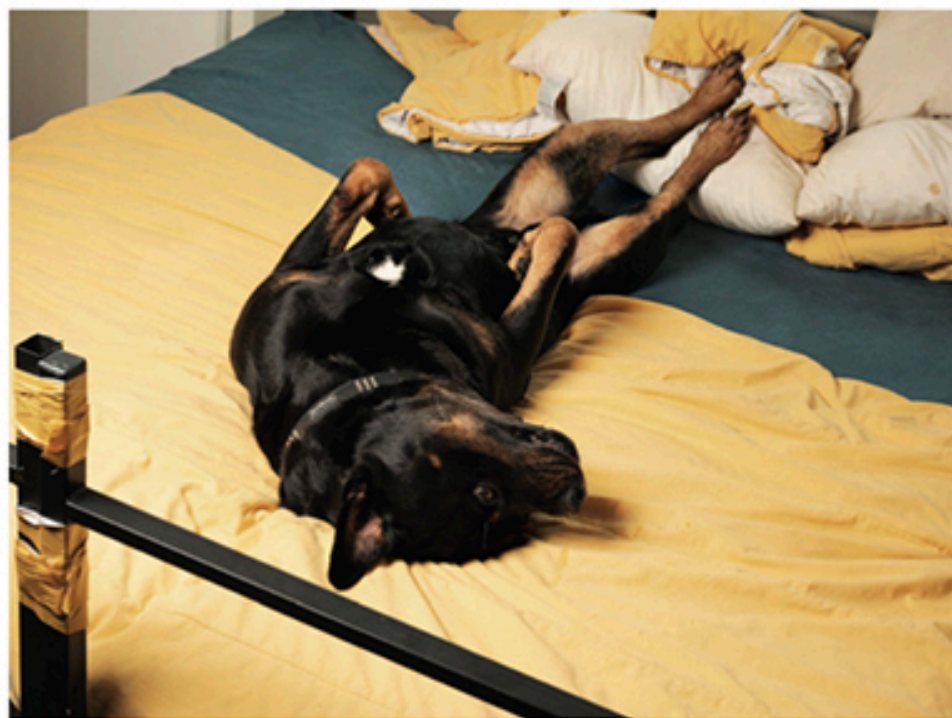
Natalia, een van de bewoners van het voormalige kantoorgebouw in Den Bosch.

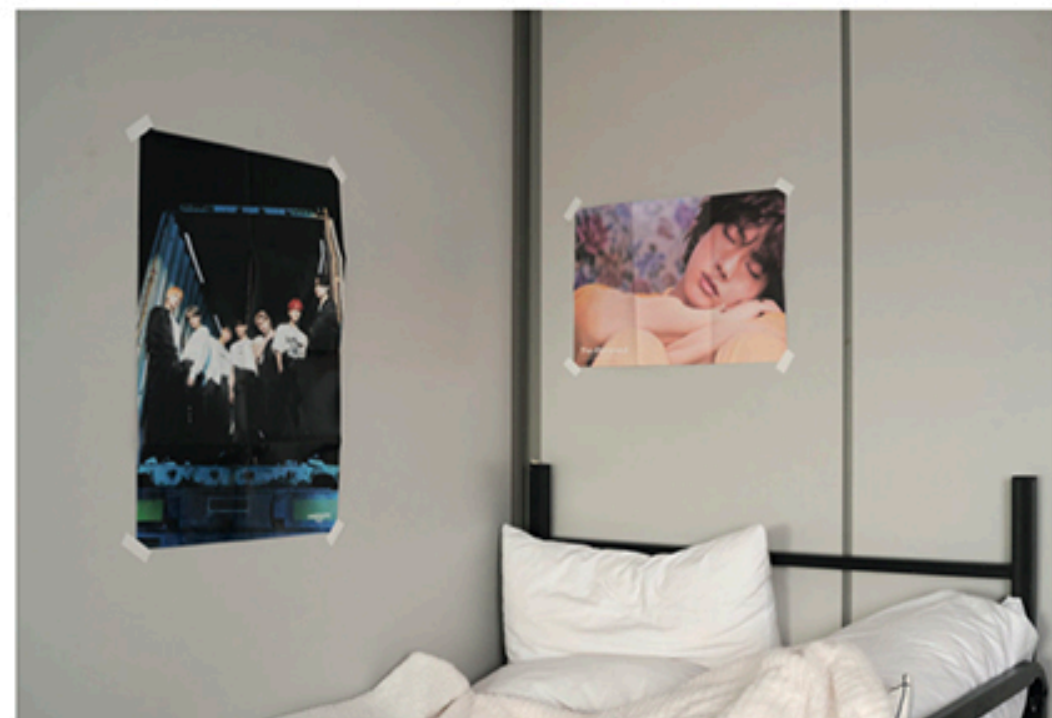
fotobijschrift

Oekraïense vluchtelingen

fotobijchrift

fotobijchrift

fotobijchrift

Oekraïense vluchtelingen

fotobijchrift